

Аспірант факультету мистецтв
імені Анатолія Авдієвського,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(Київ, Україна) E-mail: Qian.Long@idpu.edu.ua

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ГОТОВНОСТІ ДО ХУДОЖНЬОЇ ВЗАЄМОДІЇ З ПІДЛІТКАМИ

У статті актуалізовано важливість формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку; виділено наукові тенденції, у яких представлено аналіз досліджень з проблеми; викладено основні положення, які висвітлюють сутність понять «художня взаємодія», «готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку»; надано авторське формулювання зазначених термінів.

Мета статті – актуалізація проблеми формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку, аналіз сутності та висвітлення логіко-смиислової структури ключових понять.

Методологія. У науковій розвідці використано методи теоретичного дослідження (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, систематизація) з метою обґрунтування актуальності проблеми, узагальнення теоретико-методологічних засад щодо сутності основних дефініцій.

Наукова новизна. Обґрунтовано важливість формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку. Конкретизовано сутність понять «художня взаємодія», «готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку».

Висновки. Зроблено висновки про те, що у сучасних умовах переосмислення ролі й значущості вищої освіти постає необхідність докорінних змін традиційної системи виховання молоді в напрямку розвитку здатності взаємодіяти, співпрацювати для оптимальної творчої самореалізації учасників освітнього процесу. Готовність майбутнього вчителя до художньої взаємодії з учнями на уроках музичного мистецтва є важливою умовою реалізації мети мистецької освітньої галузі – цілісний розвиток творчої особливості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження. Подальшого вивчення набувають питання розроблення компонентної структури готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку та визначення й апробації педагогічних умов і методів формування зазначеної готовності.

Ключові слова: художня взаємодія, підлітки, формування готовності, спілкування, спільна діяльність.

Постановка проблеми. Актуальність роботи. Серед ключових питань успішності музичного навчання одним з найважливіших є питання ефективної взаємодії учасників освітнього процесу: вчителя та учнів на уроках музичного мистецтва. Така взаємодія відбувається в різних формах, як співпраця на уроках музичного мистецтва, художньо-педагогічне спілкування, спільна музично-пізнавальна та музично-творча діяльність, міжсуб'єктна взаємодія, музична співтворчість, мистецький діалог, художня інтерпретація тощо.

Музика як мистецтво визначає характер взаємодії вчителя з учнями, методи, прийоми донесення музичного матеріалу, логіку організації заняття, особливості музичної діяльності. Сам урок будується з опорою на закономірності музики і за змістом та формою є витвором мистецтва. Тому про взаємодію учасників освітнього процесу на уроках музичного мистецтва доцільно говорити як про художню взаємодію, в процесі якої здійснюється діалог з мистецтвом, його сприймання, розуміння, інтерпретація. У процесі художньої взаємодії відбувається спілкування учасників освітнього процесу як споживачів художніх цінностей з особистістю митця, з героями відповідних художніх творів, між самими

споживачами художніх цінностей (учнів з учнями, учнів з учителем), а також здійснюється спільна художня діяльність.

О. Рудницька зазначає, що «художні твори, узагальнено відтворюючи різні ситуації взаємин людей, досягають виняткової глибини та повноти у розкритті форм і шляхів людського спілкування, психологічного аналізу його самоцінності. Крім того, мистецтво за своєю сутністю само є спілкуванням, оскільки структура мистецького твору завжди розрахована на майбутній діалог з реципієнтом і тому діалогічна за своєю природою» [10, 62-63].

Урок музичного мистецтва має грандіозні можливості для художньої взаємодії між учасниками освітнього процесу. Єдність творчих прагнень вчителя й учнів досягається завдяки тісній співпраці їхніх відчуттів і думок. Саме завдяки музиці виникають свобода в оцінних судженнях і відповідях, творча активність та ініціатива учнів, задоволеність від спільної художньої діяльності.

Одним із провідних принципів організації освітнього процесу в Концепції Нової української школи визначено педагогіку партнерства, що зумовлює посилення уваги щодо підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями на уроках.

Відповідно до основних положень Проєкту Стандарту Вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) перший (бакалаврський) рівень вищої освіти серед фахових та предметних компетентностей важливою у професійній діяльності вчителя музичного мистецтва визначається здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, до керівництва музично-естетичним розвитком та дозволям школярів на засадах діалогової взаємодії [8].

Готовність майбутнього вчителя музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями є важливою умовою реалізації мети мистецької освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти – цілісний розвиток творчої особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні [3].

Аналіз наукової літератури засвідчив, що, виступаючи системою суб'єкт-суб'єктної взаємодії в освітньому процесі, ґрунтуючись на закономірностях системи мистецтв, художня взаємодія спрямована на розвиток і саморозвиток учителя й учнів.

Особливої актуальності проблема формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії набуває саме з учнями підліткового віку, який є сенситивним до розвитку мотиваційної, пізнавальної, комунікативної та емоційно-вольової сфер особистості. У процесі спілкування, яке є одним із провідних видів діяльності учнів цього віку, найбільш інтенсивно формуються особистісні смисли життя, мотиви, ставлення до інших людей, подій, засвоюються культурні зразки поведінки, моральні норми відносин з людьми, формуються музичні смаки, інтереси, творчі здібності.

Зокрема О. Сапожнік зазначає, що «у підлітковому віці рівень нормативного відношення до мистецтва визначається характером інтересів і потреб учнів у спілкуванні з мистецтвом» [11, 20-22], тому завдання вчителя – створити сприятливі педагогічні умови залучення учнів до художньої взаємодії з мистецтвом та іншими учасниками освітнього процесу.

Значне зростання інтересу вчених до проблеми формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку пояснюється тим, що її вирішення впливає на ряд важливих питань освітнього процесу, зокрема на налагоджування контактів учнів між собою та вчителем, на розвиток їх здатності до творчої активності, самовираження, самореалізації у різних видах мистецької діяльності, що робить її актуальною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. З проблеми удосконалення підготовки майбутніх учителів у теорії і практиці освіти накопичений значний досвід.

У психолого-педагогічній літературі останніх років велика увага приділяється дослідженню умінь педагога налагодити конструктивну співпрацю, співробітництво в освітньому процесі. Так, багатьма авторами (К. Роджерс, Ш. Амонашвілі, В. Сухомлинський, Г. Костюк та інші) в основу дослідження питань педагогічної взаємодії покладено принципи гуманістичної педагогіки й психології.

У дидактиці вищої школи розроблено теоретичні концепції щодо співвідношення дефініцій «комунікація», культура спілкування й комунікативна майстерність вчителя (В. Загвязинський, І. Зязюн, Л. Крамущенко, І. Кривонос, А. Макаренко, В. Семиченко та ін.); теоретичні концепції щодо формування культури художньо-педагогічного спілкування вчителя музики, яке є важливою складовою художньої взаємодії (Н. Гуральник, А. Козир, О. Лобова, О. Михайличенко, О. Олексюк, В. Орлов, О. Отич, Г. Падалка, О. Реброва, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Федоришин, О. Хижна, В. Шульгіна, О. Щолокова, Д. Юник та ін.).

Аналіз наукових праць у галузі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва дає підстави зробити висновок про те, що вчені характеризують музично-педагогічну діяльність як професійну діяльність вчителя музичного мистецтва, що має художньо-творчу спрямованість, та

реалізується у таких видах діяльності, як сприймання, оцінювання, імпровізація, виконання музичних творів, музикування тощо, що передбачає активне залучення учнів до співпраці.

Досліджуючи окремі напрями підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до співпраці з учнями, вчені та вчителі-практики акцентують увагу на необхідності створення атмосфери творчої співдружності, важливості пробудження відчуття радості від спільної роботи. При цьому співдружність розуміється як форма музично-творчої співпраці, що передбачає об'єднання зусиль учителя та учнів у мистецькому просторі в процесі художньої взаємодії.

Окремі питання підготовки майбутніх учителів музики до співпраці з учнями розглядала О. Рудницька. Зокрема, вчена наголошувала на необхідності вдосконалення «стилю співпраці» в процесі художнього спілкування вчителя й учнів, який спрямований на рівноправність та взаємне збагачення партнерів через систему «педагог – студент – музика – учень» [10].

Досліджуючи проблему формування в учнів музичного сприймання, О. Ростовський вказував на важливість провідного компонента цього процесу – розвиток у вчителя здатності до співтворчості [9].

Ряд учених (О. Олексюк, М. Ткач) розглядають співтворчість як провідний принцип творчого спілкування в музично-педагогічному процесі, що передбачає художню взаємодію музики, учителя та учня.

Важливим, на думку В. Орлова, є розвинене вміння вчителя так організувати освітній процес, аби викликати в учнів бажання спілкуватися з мистецтвом, формувати в них потребу у пошуках сутності й смислів, роздумах над загальнолюдськими цінностями, потребу у високих естетичних почуттях і переживаннях [5, 56]. Це стає можливим в процесі професійної підготовки майбутніх учителів у системі «викладач – художній твір – студент», у якій виникає психологічна єдність суб'єктів та розгортається творчий процес художньо-педагогічного спілкування, створюються умови для саморозвитку у взаємодії та взаємотворчості [5, 155].

Звертаючись до вирішення проблеми підготовки майбутніх учителів до співпраці, Т. Смирнова високо оцінювала її як найбільш впливову форму інтерактивної взаємодії учасників освітнього процесу та дієвий спосіб підвищення особистісного розвитку, розширення індивідуальних можливостей та взаємозбагачення (привласнення професійних та особистісних властивостей партнерів) [12, 179–180].

Значну увагу проблемі підготовки вчителя музики до співпраці з учнями приділено Е. Печерською. Автор наголошує на доцільності реалізації на уроках музики педагогіки співробітництва, основними шляхами якої є гуманне ставлення до дітей; налагодження співробітництва учителя з учнями, а також між учнями; індивідуально-диференційований підхід; надання учням вільного вибору репертуару для розучування, творів для сприймання, видів творчої діяльності, завдань для самостійної та домашньої роботи тощо [6, 138].

Ученою А. Зайцевою здійснено теоретико-методологічне узагальнення і запропоновано нове вирішення наукової проблеми формування художньо-комунікативної культури майбутнього вчителя музики, яка забезпечує ефективність художньої взаємодії учасників освітнього процесу й інтерпретується вченою як інтегративна особистісна якість, що зумовлює його здатність до встановлення емоційно-психологічного контакту з учнем у процесі сприймання, оцінювання і творення мистецтва [4, 28]. Автор зазначає, що художньо-комунікативна культура вчителя музики сприяє перетворенню художньо-навчальної взаємодії у культуротворчий процес, визначає вектор його гуманістичної спрямованості на усвідомлення, переосмислення і корекцію власного суб'єктивного розвитку та реалізації у процесі спілкування з мистецтвом унікального особистісно-творчого потенціалу учня [4, 28].

Пошуку нових підходів до вирішення проблеми формування комунікативної компетентності у майбутніх учителів музики, яка є важливою у процесі художньої взаємодії, присвячено дослідження Є. Проворової «Методичні засади формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя музики», у якому вченою конкретизовано сутність, зміст та структуру комунікативної компетентності вчителя музики; розроблено методичні засади формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музики та на їх основі впроваджено педагогічну технологію [7].

Отже, аналіз наукової літератури дозволяє зробити висновки, що проблема підготовки майбутніх учителів до співпраці з учнями певною мірою досліджувалася провідними вченими в галузі музично-педагогічної освіти. Переважна кількість наукових розробок торкається проблем формування художньо-комунікативної культури майбутнього вчителя музики [4], комунікативної компетентності [1; 7], здатності до співпраці, співробітництва [5; 6; 10; 12], здатності до співтворчості [9].

Проте, аналіз наукових досліджень засвідчив, що причиною значної частини невирішених питань у музичній освіті є недостатній рівень наукової розробленості проблеми формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії, зокрема з учнями підліткового віку, що й робить її актуальною.

Мета статті – актуалізація проблеми формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку, аналіз сутності та висвітлення логіко-сміслової структури ключових понять.

Методологія. У науковій розвідці використано методи теоретичного дослідження (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, систематизація) з метою обґрунтування актуальності проблеми, узагальнення теоретико-методологічних засад щодо сутності основних дефініцій.

Наукова новизна. Обґрунтовано важливість формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку. Конкретизовано сутність понять «художня взаємодія», «готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку».

Результати дослідження. У зв'язку з тим, що центральним концептом дослідження є «готовність до художньої взаємодії майбутнього вчителя музичного мистецтва», логіко-сисловою структурою цього феномена спробуємо висвітлити на основі дефінітивного аналізу категорій «взаємодія», «педагогічна взаємодія», «міжособистісна взаємодія», «художня взаємодія», «спілкування», «педагогічне спілкування», «художнє спілкування», «спільна художня діяльність», «готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку».

У великому тлумачному словнику сучасної української мови [2] взаємодія трактується як взаємний зв'язок між предметами у дії, а також погоджена дія між ким-, чим-небудь. У процесі взаємодії з різними об'єктами навколишнього світу, людина осягає світ, природні й суспільні явища, закономірності, процеси, орієнтується в навколишній реальності, прагне до спілкування, навчання, освіти та власного розвитку.

У філософії взаємодія розглядається як категорія, що відображає процеси впливу різних об'єктів один на одного, їх взаємообумовленість, взаємоперехід, зміну стану. У психології взаємодія розглядається крізь призму активності особистості. Активна взаємодія між людьми виникає як функція діяльності, тому її пов'язують з такими поняттями, як «діяльність», «спілкування», «взаємини», часом без чіткого розмежування, що свідчить не лише про розбіжності позицій науковців, а й переконує, що поняття «взаємодія» багатогранне.

У психології термін «міжособистісна взаємодія» розуміється як сукупність зв'язків і взаємовпливів людей, що відбуваються в процесі спільної діяльності.

Взаємна активність вихователів і вихованців у педагогіці позначається термінами педагогічна взаємодія, педагогічне співробітництво, педагогічне партнерство. Педагогічна взаємодія – це співпраця усіх суб'єктів освітнього процесу, що має конкретну педагогічну мету і є необхідною умовою його ефективності.

Функція взаємодії є провідною в багатьох видах діяльності людини (педагогічній, психологічній, консультативній, організаторській, управлінській та інших). Цим пояснюється звернення до зазначеної проблеми багатьох науковців – педагогів та психологів.

Аналіз наукових джерел дозволив розглянути зазначені поняття у взаємозв'язку і зробити певні узагальнення: у широкому розумінні взаємодія людини з іншими людьми є особливим типом зв'язку, впливу, що передбачає взаємні впливи сторін, взаємні зміни.

Особлива роль у процесі взаємодії належить спілкуванню і спільній діяльності. Між ними існують певні зв'язки: спілкування є й атрибутом спільної діяльності і самостійною цінністю.

У філософії спілкування розглядається як спосіб зв'язку між людьми у процесі їхньої взаємодії. При цьому виділяються різні його форми: психічного контакту між індивідами, що здійснюється у процесі спільної діяльності; взаємовпливу; обміну вербальною і невербальною інформацією.

Як складний багатоплановий процес установалення і розвитку контактів між людьми, породжений потребами у спільній діяльності, що включає обмін інформацією, вироблення єдиної стратегії взаємодії, сприймання і розуміння іншої людини, розглядають спілкування психологи. У педагогічному аспекті спілкування трактується як мотивована комунікативно-пізнавальна діяльність, що спрямована на отримання, засвоєння і передачу певної інформації.

Екстраполюючи ці положення у сферу мистецтва, можемо визнати, що важливими компонентами художньої взаємодії є художньо-педагогічне спілкування та спільна художня діяльність учасників освітнього процесу.

На уроках музичного мистецтва соціальний смисл спілкування полягає в тому, що воно виступає засобом передачі форм музичної культури і суспільного досвіду.

У своїй сутності мистецтво, як зазначає А. Зайцева, базується на духовно-діалогічній основі і розраховано на майбутній діалог із реципієнтом, і тому сприймання і розуміння явищ людської культури тлумачиться як художнє спілкування [4], яке є важливою складовою художньої взаємодії. Оптимальним, на думку О. Ростовського, є таке спілкування вчителя й учнів, яке створює сприятливі умови для розвитку мотивації навчання і творчої діяльності, забезпечує позитивний емоційний клімат у класі, урахування особистісних якостей дітей [9, 177].

Важливою формою художнього спілкування на уроках музичного мистецтва є музичне сприймання, яке є основою залучення учнів до різних видів діяльності. Учасниками цього процесу є музичний твір (тобто досвід життя, зафіксований композитором у художньому світі твору) і особистість учня-слухача (його життєвий досвід). Серед інших учасників цього процесу – ті, що беруть участь у сприйманні музики чи обміні враженнями, – однокласники та вчитель [9].

Результатом впливу музики на слухача в процесі спілкування з ним є естетичне переживання. Таким чином, художнє спілкування є вільним і активним співпереживанням та співроздумом слухача, яке спрямовується композитором.

У процесі художньої взаємодії вчителя й учнів під час організації слухання музики відтворюються заковані в музичному тексті образи, встановлюється духовне спілкування з цими образами. Комунікативна система «композитор – музичний твір – слухач» набуває діалогічного характеру, оскільки слухач веде діалог з образами музичних творів, а через них – з композитором [9].

Отже, на уроках музичного мистецтва мають створюватися умови емоційно-насиченої взаємодії вчителя й учнів у формі художньо-педагогічного спілкування. Учитель має створити атмосферу колективного естетичного переживання твору. Такий підхід до взаємодії вчителя й учнів на уроці музичного мистецтва дає змогу трактувати цей процес як художню взаємодію, яка дозволяє об'єднати усі засоби педагогічного впливу і забезпечити ефективність спільної художньої діяльності учасників освітнього процесу.

Жоден шкільний урок не має стільки видів спільної діяльності, які характеризуються переважно колективними формами роботи, як урок музичного мистецтва. Це такі види *спільної художньої діяльності* (хоровий спів, слухання музики, аналітична діяльність, музично-ритмічні рухи, гра на елементарних музичних інструментах, музична творчість, інтерпретація, музично-пізнавальна діяльність, музично-ігрова діяльність тощо).

Спільна діяльність у соціальній психології розглядається як організована система активності індивідів, що цілеспрямовано взаємодіють з метою створення об'єктів матеріальної та духовної культури. На уроках музичного мистецтва має реалізовуватися спільна діяльність вчителя з учнями за формулою: «творча основа, духовна рівність та міжособистісне спілкування», що забезпечує духовну рівність суб'єктів художньої взаємодії, її демократичний характер і сприяє особистісному досягненню музичного мистецтва.

Системний аналіз науково-методичної літератури з проблеми сприяв розкриттю сутності й змісту художньої взаємодії. У нашому дослідженні художню взаємодію розглядаємо як процес безпосереднього або опосередкованого впливу суб'єктів (об'єктів) один на одного під час спільної художньої діяльності та художньо-педагогічного спілкування, результатом якого є опанування мистецьких надбань людства, «відкриття» та засвоєння загальнолюдських, національних та особистісних цінностей, формування досвіду емоційно-оцінного досягнення естетичної суті художніх творів, набуття компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження, розкриття креативного потенціалу.

Готовність до професійної діяльності розглядається вченими і як результат професійно-педагогічної підготовки, і як умова успішної самореалізації майбутніх учителів. Аналіз наукової літератури дозволив визначити сутність і зміст готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку, яку розуміємо як професійно-значущу, інтегральну якість особистості майбутнього вчителя, що є результатом професійно-педагогічної підготовки та умовою ефективно організації художньо-педагогічного спілкування та різних форм спільної художньої діяльності з учнями підліткового віку на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» й передбачає сформованість прагнення й здатності до кваліфікованої реалізації освітнього та виховного потенціалу музичного мистецтва в становленні особистості учнів.

Висновки. Таким чином, питання ефективної художньої взаємодії учасників освітнього процесу на уроках музичного мистецтва належить до ключових проблем успішності музичного навчання та виховання. Аналіз наукових досліджень засвідчив, що причиною значної частини невирішених питань у музичній освіті є недостатній рівень наукової розробленості проблеми формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії, зокрема з учнями підліткового віку. З'ясування сутності та висвітлення логіко-сислової структури ключових понять дослідження сприятиме визначенню, обґрунтуванню та подальшій апробації педагогічних умов і методів формування в майбутніх учителів зазначеної готовності.

References:

1. Василевська-Скупа Л. П. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва: монографія. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2014. 225 с.
Vasylevska-Skupa, L. (2014). Formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva: monohrafiia [Communicative Competence Formation in Preservice Music Teachers: monograph]. Vinnytsia, Ukraine: TOV firma «Planer».
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови. URL: <https://slovyk.me/dict/vts/> (дата звернення: 20.06.2023).
Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainiskoi movy [Great Explanatory Dictionary of Modern Ukrainian Language]. Retrieved from: <https://slovyk.me/dict/vts/> (data zvernennia: 20.06.2023).

3. Державний стандарт базової середньої освіти (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. №898. URL: <http://school19.zp.ua/wp-content/uploads/2020/10/derzhstandart-converted.pdf> (дата звернення: 16.06.2023).
Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity [State Standard of Secondary Education from September 30, 2020 №898] (2020, September 30). Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/231-Sotsial.robota-bakalavr-VO.18.01.pdf> (data zvernennia: 16.06.2023).
4. Зайцева А. В. Методична система формування художньо-комунікативної культури майбутнього вчителя музики: автореф. дис. ... доктора пед. наук: 13.00.02. Київ, 2018. 42 с.
Zaitseva, A. (2018). *Metodychna systema formuvannia khudozhno-komunikatyvnoi kultury maibutnoho vchytelia muzyky* [Methodological System of Artistic and Communicative Culture Formation in Preservice Music Teacher]. *Dissertation abstract... Doctor of Science in Pedagogy*: 13.00.02. Kyiv, Ukraine [in Ukrainian].
5. Орлов В. Ф. Професійне становлення вчителів мистецьких дисциплін: монографія / за заг. ред. І. А. Зязюна. Київ: Наукова думка, 2003. 262 с.
Orlov, V. (2003). *Profesiine stanovlennia vchyteliv mystetskykh dystsyplin / za zah. red. I. A. Ziaziuna: monohrafiia* [Art Discipline Teachers' Professional Development: monograph]. Kyiv, Ukraine: Naukova dumka.
6. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах: навч. посіб. Київ: Либідь, 2001. 272 с.
Pecherska, E. (2001). *Uroky muzyky v pochatkovykh klasakh* [Music Classes at Primary School]: navch. posib. Kyiv, Ukraine: Lybid.
7. Проворова Є. М. Методичні засади формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя музики: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2008. 20 с.
Provorova, Ye. (2008). *Metodychni zasady formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzyky* [Methodological Principles of Preservice Music Teachers' Communicative Competence Formation]. *Dissertation abstract... PhD in Pedagogy*: 13.00.02. Kyiv, Ukraine [in Ukrainian].
8. Проєкт Стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-standartu-vishoyi-osviti-zi-specialnosti-014-serednya-osvita-na-pershomu-bakalavrskomu-rivni-vishoyi-osviti> (дата звернення 18.06.2023).
Proekt standartu vyshchoi osvity zi spetsialnosti 014 serednia osvita na pershomu (bakalavrskomu) rivni vyshchoi osvity [Project of the Standard of Higher Education on Specialty 014 Secondary Education at the First (Bachelor) Level of Higher Education]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-standartu-vishoyi-osviti-zi-specialnosti-014-serednya-osvita-na-pershomu-bakalavrskomu-rivni-vishoyi-osviti>
9. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання: навч.-метод. посіб. Київ, 1997. 234 с.
Rostovskiy, O. (1997). *Pedahohika muzychnoho sprymannia* [Pedagogy of Music Perception]: navch.-metod. posib. Kyiv, Ukraine.
10. Рудницька О. П. Мистецтво у розвитку культури студентів. *Педагогічний процес: теорія і практика: зб. наук. пр.* / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. Київ, 2003. Вип. 2. С. 101–110.
Rudnytska, O. (2003). *Mystetstvo u rozvytku kultury studentiv* [Art in Students' Culture Development]. *Pedahohichni protses: teoriia i praktyka: zb. nauk. pr. / In-t pedahohiky i psykholohii prof. osvity APN Ukrainy – Pedagogy Process: Theory and Practice: Scientific Works of the Institute of Pedagogy and Psychology of Professional Education at Academy of Pedagogical Sciences in Ukraine*. Vyp. 2, 101–110.
11. Сапожнік О. В. Музично-естетичне виховання старшокласників (на матеріалі сучасної популярної естрадної музики): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський національний ун-т культури і мистецтв. Київ, 2001. 255 с.
Sapozhnik, O. (2001). *Muzychno-estetychne vykhovannia starshoklasnykiv (na materiali suchasnoi populiarnoi estradnoi muzyky)* [Music and Aesthetic Education of High School Students (on the Material of Modern Popular Music)]: *PhD dissertation in Pedagogy*: 13.00.02. Kyiv, Ukraine [in Ukrainian].
12. Смирнова Т. А. Теорія та методика диригентсько-хорової освіти у вищих навчальних закладах: психолого-педагогічний аспект: монографія / Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Горлівка: ПП «Видавництво Ліхтар», 2008. 445 с.
Smyrnova, T. (2008). *Teoriia ta metodyka dyryhentsko-khorovoi osvity u vyshchyykh navchalnykh zakladakh: psykholoho-pedahohichni aspekt: monohrafiia* [Theory and Methodology of Conducting and Choral Education at Higher Education Institutions: Psychological and Pedagogical View: monograph] / *Kharkivskiy natsionalnyi pedahohichni universytet imeni H.S. Skovorody*. Horlivka, Ukraine: PP «Vydavnytstvo Likhtar».

Qian Long

ORCID 0009-0005-0324-5729

Postgraduate Student of
the Anatolii Avdiievskyi Faculty of Arts,
Dragomanov Ukrainian State University
(Kyiv, Ukraine) E-mail: Qian.Long@udu.edu.ua

THEORETICAL BASICS FOR PRESERVICE MUSIC TEACHERS' READINESS FORMATION FOR ARTISTIC INTERACTION WITH TEENAGERS

The article updates the importance of forming preservice music teachers' readiness for artistic interaction with teenage students; highlights scientific trends on the problem analysis; outlines the main points on the essence of such concepts as «artistic interaction», «preservice music teachers' readiness for artistic interaction with teenage students»; provides authors definitions for the terms.

Purpose of the article: *to specify the problem of preservice music teachers' readiness formation for artistic interaction with teenage students; to analyse the essence and characterise the logical and semantic structure of key concepts.*

Methodology. *The following theoretical research methods (analysis, synthesis, abstraction, generalization, systematization) are used in scientific research with the purpose to approve the research relevance and summaries the theoretical and methodological principles of the key definitions.*

Scientific novelty. *The importance of preservice music teachers' readiness formation for artistic interaction with teenage students has been approved. The concepts «artistic interaction» and «preservice music teachers' readiness for artistic interaction with teenage students» have been specified.*

Conclusions. *It has been concluded that modern minds have to rethink the higher education role and significance by means of fundamental changes in the traditional system of teaching youth mutual modality, and collaboration for productive artistic self-realization among higher education participants. Preservice music teachers' readiness for artistic interaction with teenage students is an important condition for artistic education aim realization. It is a sufficient way of student's creative personality development while investigating the artistic heritage of humankind; and competencies formation necessary for artistic and creative self-expression. The issue of developing a component structure of preservice music teachers' readiness for artistic interaction with teenage students is being studied further as well as design and approbation of pedagogical conditions and methods for the specified readiness formation.*

Key words: *artistic interaction, teenagers, readiness formation, communication, collaboration.*

Стаття надійшла до редакції 30.08.2023 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Дорошенко Т. В.